

RAZVOJ SOCIOLOGIJE NA FILOZOFSKOM FAKULTETU U SKOPJU

Petre Georgievski

Filozofski fakultet, Skopje

Revija za sociologiju, Vol. VIII, 1978 (3—4); 100—108

Kratak istorijat

U 1973. godini odlukom Nastavničkog saveta Filozofskog fakulteta u Skopju formirana je Katedra za sociologiju koja je imala zadatak da stvori neophodne uslove u pogledu obezbeđivanja neophodnog broja nastavnika i saradnika, izrade nastavnog plana i nastavnih programa, formiranje sociološke biblioteke i obezbeđivanje prostorija. Za školsku 1974/75 godinu sociološka katedra je dobila 15 000,00 dinara s namenom da se nabavi osnovna sociološka literatura (629 knjiga i socioloških časopisa).

Međutim, upis studenata na nastavno-naučnoj studijskoj grupi za sociologiju otpočeo je nakon dvogodišnjih priprema u školskoj 1975/76. godini. Time je katedra za sociologiju prerasla u nastavno-naučnu studijsku grupu s istim statusom kao što su i mnogo ranije formirane, studijske grupe na Filozofskom fakultetu u Skopju — filozofija, pedagogija, istorija i sl.

Formiranju posebne nastavno-naučne studijske grupe za sociologiju na Filozofskom fakultetu u Skopju prethodili su sledeći činioци: nastava sociologije na Univerzitetu »Kiril i Metodij« u Skopju izvodila se 60-ih godina preko nastavnog predmeta »sociologija« koji je bio zastupljen u nastavnim planovima na Filozofskom fakultetu (studijska grupa za filozofiju, zatim na Pravnom i Ekonomskom fakultetu dok se na ostalim fakultetima, visokim i višim školama nastava iz sociologije izvodila preko nastavnog predmeta »osnovi nauke o društvu«. Od godine 1973—1976. u okviru marksističkog obrazovanja na Univerzitetu uveden je kao poseban predmet »osnove marksističke sociologije sa samoupravnim socijalizmom u trećem i četvrtom semestru (2+2 časa nedeljno) na svim fakultetima, visokim i višim školama u SR Makedoniji.

Nakon pet godina izvođenja nastave iz sociologije na Univerzitetu u Skopju, ukazale su se potrebe i za razvijanjem socioloških istraživanja. Zbog toga je u godini 1966. osnovan Institut za sociološka i političko-pravna istraživanja koji je zajedno s nastavom iz sociologije na Univerzitetu veoma značajno doprineo da se poveća naučni i društveni značaj sociologije kako nastavno-teorijske, tako i naučno-istraživačke delatnosti. S ciljem stvaranja sopstvenog naučnog podmlatka za sociološka istraživanja, Institut za socio-

loška i političko-pravna istraživanja od školske 1967/68. godine otvara post-diplomske studije s dva smera — opšta sociologija i politička sociologija. Prema nastavnom planu postdiplomci iz opšte sociologije izučavali su, pre svega, preko date literature i konsultacija s nastavnicima sledeće nastavne predmete: opšta sociologija (I, II, III semestar); istorija socioloških teorija (I, II semestar), metodologija socioloških istraživanja (I, II i III semestar), jedna posebna sociologija po izboru (sociologija kulture, sociologija naselja i sociologija porodice I i II semestar), statistika (za one postdiplomce koji je nisu polagali na II stepenu obrazovanja) i strani jezik. Od osmoro postdiplomaca koji su uspešno završili ove postdiplomske studije (smer opšta sociologija), petoro se nalazi na Filozofskom fakultetu (troje kao stalni nastavnici na NNSG za sociologiju, jedan od njih predaje »osnove marksizma«, a drugi »osnove marksizma« i »sociologiju religije i morala«, treći »istoriju socioloških teorija«, četvrti »statistiku za sociologe« i peti »osnovi marksizma« i »metodologiju socioloških istraživanja«.

Iz ovoga se uočava značaj postdiplomskih studija za formiranje nastavnog kadra za uspešan početak s radom nastavno-naučne studijske grupe na Filozofskom fakultetu u Skopju.

Sa sve većim širenjem znanja iz sociologije i socioloških istraživanja i budući da broj studenata sociologije na sociološkim grupama na ostalim univerzitetima u SFRJ stalno opada (do sada je na ovim univerzitetima diplomiralo oko deset studenata iz SR Makedonije), počelo se razmišljati o otvaranju studija iz sociologije na drugom stupnju visokog školstva. U početku se javila dilema — da li ovakve studije organizovati u okviru Instituta za sociološka i političko-pravna istraživanja ili na Filozofskom fakultetu? Ipak, posle dugih kolebanja prevladalo je shvatanje da se ovakav studij iz sociologije organizuje na Filozofskom fakultetu s istim statusom kao što su studijske grupe iz filozofije, pedagogije, istorije, psihologije i sl., verovatno imajući u vidu situaciju i na ostalim univerzitetima u SFRJ. S posebnom odlukom fakultetskog saveta Filozofskog fakulteta u Skopju, prvo je formirana katedra za sociologiju, koja je u školskoj 1975/76. godini prerasla u nastavno-naučnu studijsku grupu i kada počinje s radom prva generacija studenata sociologije.

U godini 1973. s useljenjem Filozofskog i Filološkog fakulteta u novu zgradu NNSG za sociologiju dobila je prostorije za sopstvenu biblioteku, prostoriju za seminare i tri kabineta za nastavnike.

Finansiranje ovih socioloških studija odvija se u okviru Filozofskog fakulteta od Samoupravne interesne zajednice za obrazovanje na osnovu istih kriterija kao i za ostale studijske grupe na Filozofskom fakultetu, pa i šire koji važe i za druge fakultete na Univerzitetu u Skopju.

Kretanje broja studenata na NNSG za sociologiju

Školske godine 1978/79. navršavaju se četiri godine od upisa prve generacije studenata na Nastavno-naučnoj studijskoj grupi za sociologiju, a time izlazi i prva generacija diplomiranih sociologa. Od tada (pre četiri

godine) pa sve do danas stalno se povećava interes kod završenih srednjoškolaca za upis na studije iz sociologije. Tako u prvoj generaciji školske 1975/76. godine na studije sociologije upisalo se 82 (45 redovnih i 37 vanrednih) studenata i pored toga što je informisanost srednjoškolaca o otvaranju ovih studija na Filozofskom fakultetu bila veoma slaba. Naredne školske godine 1976/77. broj upisanih studenata povećao se za više od tri i po puta (tj. na 309 od kojih 278 redovnih i 31 vanrednih), čime, prema broju upisanih studenata na prvoj godini, Nastavno-naučna studijska grupa za sociologiju izbija na prvo mesto među nastavno-naučnim studijskim grupama na Filozofskom fakultetu u Skopju. Zatim, ukupan broj studenata u školskoj 1977/78. godini iznosio je 219 (177 redovnih i 42 vanredna) studenta dok je u školskoj 1978/79. godini bilo 316 (213 redovnih i 103 vanredna) studenta.

Verovatno da je ova tendencija povećanja ukupnog broja studenata na prvoj godini uslovljena s više činilaca. Prvo, od slobodnog upisa na Univerzitetu »Kiril i Metodij« u Skopju, koji je započeo od školske 1968/69. godine s izuzetkom ograničenja upisa na Medicinskom fakultetu, na Nastavno-naučnoj studijskoj grupi za psihologiju kao i na studijskoj grupi za opšte-narodnu odbranu Filozofskog fakulteta u Skopju. U poslednje dve-tri školske godine ovaj slobodni upis se blago usmerava u smislu utvrđivanja globalnih brojki upisa na odgovarajućim fakultetima. Drugo, skoro devet desetina završenih srednjoškolaca odlazi na univerzitet, jer privreda i ostale neprivredne delatnosti ne mogu da apsorbuju veći deo srednjoškolaca koji su završili neku srednju-stručnu školu, kao i zbog toga što se omogućilo i učenicima iz škola za zanimanja da se upisuju na odgovarajuće fakultete bez prijemnog ispita, a na neodgovarajućim s prijemnim ispitom. Ali, ovaj prijemni ispit obično se izvodi tako što se »gleda kroz prste«, verovatno najviše zbog ekonomskog efekta. Jer jedan od kriterijuma za finansiranje visokoškolske delatnosti od strane Republičke samoupravne interesne zajednice za obrazovanje jeste i broj studenata na jednog uslovnog nastavnika. Treći, razlog interesa za studije sociologije leži u ubeđenju studenata da će nakon diplomiranja na sociologiji, kao prve generacije, lakše i brže naći posao bilo u privredi ili u srednjim školama i institutima za društvena istraživanja, zavedima za urbanizam i školstvo, pa sve do društveno-političkih organizacija na raznim nivoima. Dakle, i veće i šire mogućnosti za zapošljavanje u odnosu na svoje kolege iz drugih nastavno-naučnih studijskih grupa na Filozofskom fakultetu.

Međutim, i pored ovakvog interesa kod srednjoškolske omladine za studije, ipak u pogledu uspešnosti ovih studija pokazuje se obrnuta tendencija, tj. velikog osipanja u narednim studijskim godinama. Naime, podaci govore da se broj studenata iz prve generacije (1975/76. godine) koji se upisao na drugu godinu smanjio za skoro četiri puta (I -indeks = 25,6), tj. od 82 upisana na prvoj godini u drugu godinu prešao je 21 student; u treću godinu studija prešlo je 12 (I (1975/76. = 100) = 14,6 : I (1976/77 = 100 = 57,1) — tako što je u školskoj 1978/79. godini na četvrtu godinu stiglo samo osmoro. Druga generacija koja je prema uspehu u srednjoj školi najbolja, od 309 studenata na prvoj godini, (uključujući tu i studente iz prve

generacije koji su po drugi put upisali prvu studijsku godinu) u drugu studijsku godinu prešlo je 168 (I (1976/77 = 100) = 54,4), dok je u treću godinu prešlo 86 studenata (I (1977/78 = 100 = 51,2).

Ta obrnuta tendencija može se posmatrati ne samo preko osipanja generacija u toku studiranja, već i preko uspeha na ispitima. Za ilustraciju može poslužiti uspeh na ispitima svih studenata svih studijskih godina u julskom ispitnom roku u školskoj 1977/78. godini. Od ukupnog broja prijavljenih ispita (932), od ispita je odustalo 400 (42,9%) studenata, 298 (32,0%) studenata nije položilo, dok je samo 234 (25,1%) položilo. Od studenata koji su položili prijavljene ispite (234) — 107 (45,7%) dobilo je ocenu šest, 46 studenata ocenu sedam, 40 ocenu osam, 30 ocenu devet i 11 studenata ocenu 10.

Kada bi se uporedio uspeh na studijama s tipom završene srednje škole i s uspehom u njoj, moguće je nešto više saznati i o uzrocima slabijeg uspeha studenata na Nastavno-naučnoj studijskoj grupi za sociologiju. Interesantno je upoređenje uraditi is istim ovim varijablama na studijskim grupama sociologije na ostalim univerzitetima u SFRJ gde postoje posebne studijske grupe iz sociologije. To je jedno od polja moguće saradnje socioloških studijskih grupa u SFRJ.

Nastavni plan i nastavno osoblje

Drugo polje moguće saradnje može biti u usaglašavanju i usavršavanju nastavnih planova i programa socioloških studija.

Katedra za sociologiju na Filozofskom fakultetu u Skopju još od početka njenog osnivanja s ciljem da pripremi otvaranje Nastavno-naučne studijske grupe za sociologiju koristila se iskustvom u organizaciji ovih studija, i posebno za izradu nastavnog plana, ostalih postojećih socioloških katedara u Beogradu, Zagrebu, Sarajevu, Ljubljani i Nišu.

Nastavni plan iz 1975/76. godine Nastavno-naučne studijske grupe za sociologiju Filozofskog fakulteta u Skopju do 1978/79. godine doživeo je više izmena, tako da sada postoje tri varijante, a ovde ću izneti prvu i treću, upoređujući prvu s nastavnim planom sociološke grupe Filozofskog fakulteta u Beogradu koji se odnosi na prve dve generacije, a treću varijantu nastavnog plana s nastavnim planom socioloških studija na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Nastavni plan za I i II generaciju studenata sociologije Filozofskog fakulteta u Skopju

I studijska godina	
1. Opšta sociologija	(2+2)
2. Istorija socijalnih učenja	(1+2)
3. Politička ekonomija	(2+2)
4. Logika	(2+2)
5. Istorija radničkog pokreta	(2+0)
6. Strani jezik	(0+4)
7. Osnove narodne odbrane	(2+0)

Nastavni plan za I i II generaciju studenata sociologije Filozofskog fakulteta u Beogradu

I studijska godina	
1. Opšta sociologija	(2+2)
2. Istorija socijalnih teorija	(2+2)
3. Politička ekonomija	(2+2)
4. Opšta metodologija	
5. Etnologija	(2+0)
6. Statistika	(2+2)
7. Predvojnička obuka	(2+0)

II studijska godina		II studijska godina	
1. Opšta sociologija (II)	(2+2)	1. Opšta sociologija	(2+2)
2. Istorija socijalnih učenja	(2+2)	2. Istorija socijalnih teorija	(2+2)
3. Statistika	(2+2)	3. Opšta metodologija	(2+2)
4. Socijalna psihologija	(2+2)	4. Statistika (III)	(2+2)
5. Osnove narodne odbrane	(2+0)	5. Socijalna psihologija	(2+2)
		6. Strani jezik	(0+2)
		7. Predvojnička obuka	(2+0)
III studijska godina		III studijska godina	
1. Metodologija socioloških istraživanja	(2+2)	1. Opšta sociologija	(2+2)
2. Sociologija naselja	(2+2)	2. Sociologija naselja	(2+2)
3. Sociologija rada	(2+2)	3. Političke i pravne ustanove savremenog društva	(2+2)
4. Socijalna antropologija	(2+2)	4. Psihologija rada	(2+2)
5. Demografija	(2+2)	5. Demografija	(2+2)
		6. Istorija 19 i 20. veka	(2+0)
		7. Metodologija socioloških istraživanja (VI)	(2+2)
IV studijska godina		IV studijska godina	
1. Metodologija socioloških istraživanja (VII)	(2+2)	1. Metodologija socioloških istraživanja (VII i VIII)	(2+2)
2. Sociologija naselja	(2+2)	2. Sociologija naselja	(2+2)
3. Politička sociologija	(2+2)	3. Sociologija rada	(2+2)
4. Po izboru dve posebne sociologije, po jednu iz sledećih grupa		4. Sociologija kulture (sociologija umetnosti, religije i saznanja)	(2+0)
A) — Sociologija umetnosti		5. Socijalna patologija	(2+2)
— Sociologija porodice		6. Pedagogija	(2+0)
— Sociologija religije i morala		Diplomski:	
B) — Socijalna patologija		1. Pismeni — klauzura	
— Sociologija saznanja (nema domaći dipl. rad)		i domaći rad	

Ako se ova dva nastavna plana uporede, videće se da su slični po samoj strukturi po studijskim godinama, kao i po samom profilu diplomiranog sociologa. Razlike se odnose na nepostojanje određenih nastavnih predmeta u pojedinim studijskim godinama, na primer, ne postoji nastavni predmet »etnologija« i »psihologija rada« u nastavnom planu socioloških studija u Skopju, kao i u različitom vremenskom (po semestrima) početku izvođenja nastave i broja časova, odnosno semestara (primer sa statistikom i opštom metodologijom). Oba nastavna plana formiraju jedan opštiji profil sociologa.

Nastavni plan za treću generaciju upisanih studenata na Nastavno-naučnoj studijskoj grupi za sociologiju Filozofskog fakulteta u Skopju pretrpeo je znatne promene u skladu s intencijama reforme visokog obrazovanja, odnosno s prilagođivanjem nastavnih planova svih fakulteta, visokih i viših škola na univerzitetu u Skopju reformskim ciljevima. U tom smislu nastupila je promena u samom procesu profila. Nastavni plan je dobio dva smera u pripremanju sociologa: 1) Smer koji priprema diplomirane sociologe i 2) Smer koji priprema profesore (nastavnike) iz sociologije i iz nastavnog predmeta »marksizam i samoupravljanje« u srednjim školama.

Nastavni plan za 1978/79. godinu NNSG za sociologiju Filozofskog fakulteta u Skopju

Zajednički predmeti za oba smera

I studijska godina

1. Opšta sociologija (I)	(2+2)
2. Istorija sociologije (II)	(2+2)
3. Politička ekonomija	(2+2)
4. Osnove marksističke filozofije	(2+2)
5. Strani jezik	(2+2)

II studijska godina

1. Opšta sociologija (II)	(2+2)
2. Istorija sociologije	(2+2)
3. Istorija marksizma	(2+2)
4. Statistika	(2+3)
5. Socijalna psihologija	(2+2)
6. Opštenarodna odbrana (II)	(2+0)
7. Fizička kultura	(0+2)

III studijska godina

1. Metodologija socioloških istraživanja	(3+2)
2. Sociologija rada	(2+2)
3. Socijalna antropologija	(2+2)
4. Fizička kultura	(0+2)

Smer: diplomirani sociolozi

Obavezni predmeti

1. Sociologija sela (V i VI)	(2+2)
2. Demografija (V i VI)	(2+2)

Nastavnički smer

Obavezni predmeti

1. Osnovi pedagogije (V i VI)	(3+0)
2. Osnovi psihologije (V i VI)	(3+0)

IV studijska godina (oba smera)

1. Metodologija socioloških istraživanja (VII)	(3+2)
2. Sociologija politike	(2+2)
3. Sociologija samoupravljanja (VII)	(2+2)
4. Fizička kultura	(0+2)

Smer: diplomirani sociolozi

1. Sociologija grada	(2+2)
2. Dve od posebnih sociologija po izboru	
A) Sociologija umetnosti, sociologija porodice ili sociologija religije i morala	(2+1)
B) Sociologija obrazovanja, socijalna patologija ili sociologija saznanja	(2+1)

Nastavnički smer

1. Sociologija obrazovanja	(2+1)
2. Metodika nastave iz sociologije	(2+2)
3. Pedagoško metodska praksa 10 dana	

Za oba smera domaći diplomski rad

Nastavni plan sociologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, 1977/78*

Jednopedmetni studij

I godina

1. Osnovni pojmovi sociologije	(1+1)
2. Povijesni uvod u sociologiju	(1+1)
3. Socijalna antropologija	(1+1)
4. Metode istraživanja	(1+0)
5. Sociološki praktikum (I)	(0+3)
6. Osnove matematike za studij sociologije	(1+2)
7. Statistika (I)	(2+2)
8. Politička ekonomija	(2+0)
9. Strani jezik	(0+2)
10. Osnove općenarodne obrane i društvene samozaštite SFRJ	

Dvopedmetni studij (A1 i A2)

I godina

1. Osnovni pojmovi sociologije	(1+1)
2. Povijesni uvod u sociologiju	(1+1)
3. Metode istraživanja	(1+0)
4. Statistika (I)	(2+2)
5. Politička ekonomija	(2+0)
6. Strani jezik	(0+2)
7. Osnove opštenarodne odbrane i društvene samozaštite SFRJ	(2+0)
8. Tjelesni odgoj	(2+0)

* Izvor: Sveučilište u Zagrebu, Red predavanja u zimskom i ljetnom semestru školske godine 1977/78, Zagreb, 1978.

II godina		II godina	
1. Sociološki praktikum	(0+2)	1. Marksistička teorija društva (III)	(2+0)
2. Teorija uzorka	(2+2)	2. Sociološke teorije XIX st. (IV)	(2+0)
3. Programiranje i rad s računarom (IV)	(2+2)	3. Metode istraživanja II (IV)	(1+0)
4. Demografija (III)	(2+0)	4. Dva izborna predmeta	
		5. Zajedničke programske osnove	(2+4)
		6. Izborna nastava	
		6. Historija socijalnih pokreta	(2+0)

Pored predmeta navedenih u nastavnom planu za obrazovanje profila nastavnika sociologije (s izuzetkom metodike) predviđeni su još sledeći predmeti:

III godina		III godina	
1. Sociološki praktikum	(0+3)	1. Sistematska sociologija	(2+0)
2. Psiho-sociologija ličnosti i društva	(1+2)	2. Epistemologija	(1+1)
3. Idustrijska sociologija	(1+2)	3. Sociologija jugoslovenskog društva	(1+2)
4. Sociologija porodice	(1+2)	4. Metodika	(3+0)
		5. Zajedničke programske osnove	
		2) Izvorna nastava:	
		6. Socijalna psihologija	(2+0)
IV godina		IV godina	
1. Nastavni plan je identičan s nastavnim planom za nastavnika sociologije (s izuzetkom metodike) i izbornim predmetom definiranim kao sociologija kulture		1. Sistematska sociologija	(2+0)
1. Sistematska sociologija	(2+0)	2. Suvremene sociološke teorije	(1+1)
2. Suvremene sociološke teorije	(1+1)	3. Politička sociologija	(1+2)
3. Politička sociologija	(1+2)	4. Metodika	(3+0)
4. Jedan izborni predmet	(1+2)	5. Jedan izborni predmet	(1+2)

Iz ovih nastavnih planova NNSG za sociologiju Filozofskog fakulteta u Skopju i sociološke grupe Filozofskog fakulteta u Zagrebu može se videti sličnosti, ali i značajne razlike u strukturi nastavnih planova po studijskim godinama. U nastavnom planu sociologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (jednopredmetni studij) težina je data praktičnom osposobljavanju studenata za istraživanje i analitičke svrhe, dok nastavni plan NNSG za sociologiju Filozofskog fakulteta u Skopju za prve dve studijske godine zadržava opšti profil sociologa što je karakteristično i za nastavni plan sociologije (dvopredmetni studiji) Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Treća i četvrta studijska godina, prema nastavnom planu sociologije na Filozofskom fakultetu u Skopju, su više orijentisane k izučavanju posebnih sociologija, naročito u smeru — diplomirani sociolozi. Razlike postoje i u nazivima pojedinih nastavnih predmeta, a o suštinskim razlikama ovih nastavnih predmeta, ukoliko one postoje, moguće je više saznati analizom odgovarajućih nastavnih programa, u što se ovom prilikom ne može ulaziti.

U kadrovskom pogledu nastavni plan realizuju sledeći stalni nastavnici: dva redovna profesora, jedan viši predavač, jedan docent, troje predavača

i troje asistenata. U honorarnom izvođenju angažovana su dva redovna profesora, jedan vanredni profesor i jedan viši predavač, svi s Filozofskog fakulteta u Skopju, jedan redovni profesor sa skopskog Univerziteta i dva nastavnika s Univerziteta u Beogradu.

Nastavnici u stalnom radnom odnosu NNSG za sociologiju aktivno učestvuju u naučnim savetovanjima koja se organizuju u našoj zemlji — članovi su više redakcija ili saradnici mnogih časopisa u našoj zemlji.

Pravci daljeg razvoja Nastavno-naučne studijske grupe za sociologiju

Tri su osnovna pravca daljeg razvoja sociologije na Filozofskom fakultetu u Skopju. Prvo, u otvaranju postdiplomskih studija iz sociologije koje bi organizovala NNSG za sociologiju posebno s usmerenošću k posebnim sociologijama čime bi se planski i sistematski stvarao nastavno-naučni kadar iz redova diplomiranih sociologa, čime bi se smanjio broj neuspelih »hibrida« čiji je jedan deo naneo nesagledive štete razvoju sociologije i to ne samo u SR Makedoniji, već i u ostalim socijalističkim republikama. Drugo, u organizovanju i razvoju socioloških istraživanja na Filozofskom fakultetu ili u integraciji nastavno-istraživačke delatnosti s postojećim Institutom za sociološka i političko-pravna istraživanja i uključivanje studenata sociologije u naučno-istraživački rad. Treće, u širenju nastave iz posebnih sociologija na odgovarajućim fakultetima Univerziteta u Skopju. To je još pre tri godine formulisano u vidu zaključaka od strane Univerzitetskog saveta u Skopju. Naime, na svojoj 138. sednici od 29. oktobra 1975. godine, Univerzitetski savet je doneo zaključke o marksističkom obrazovanju na Univerzitetu »Kiril i Metodij« u Skopju, u kojima se pored ostalog, kaže da »... (5) pitanje posebnih (specijalnih) sociologija fakulteti i visoke škole treba da rešavaju saglasno s potrebama i kadrovskim mogućnostima i za preduzete mere da obaveste Univerzitetski savet«. Međutim, do sada ni jedan od postojećih fakulteta i visokih škola nije uveo nastavu iz odgovarajuće posebne sociologije.

Interesantno je napomenuti, da iako prema karakteru našeg društveno-političkog uređenja treba očekivati sve veće interesovanje fakulteta i visokih škola da se širi opšte, marksističko, humanističko obrazovanje, ipak, na Univerzitetu u Skopju sve više prevladuje orijentacija k sve većoj specijalizaciji, k sve većem »izražavanju struke«. U tom pogledu na drugim fakultetima i visokim školama učešće opšteg marksističkog, humanističkog znanja ne dostiže ni 15%, dok u nekim razvijenim kapitalističkim i istočno-evropskim socijalističkim zemljama učešće te nastave zauzima 20—25% od ukupne nastave. Na ovom planu treba, ne samo na nivou republika nego i na nivou Federacije, više uraditi.

Treba animirati sve diplomirane sociologe kao i one koji se na određeni način bave sociologijom i održavati kontakte preko seminara, predavanja i sl. radi ostvarivanja ciljeva permanentnog obrazovanja iz oblasti sociologije.

I napokon, treba planski i sistematski organizovati međukatedarsku saradnju (studenata i nastavnika) svih socioloških grupa u SFRJ radi unapređenja osnovnih oblika našeg rada (nastave istraživanja i aplikacije). U tom smislu predlažem da se svake druge godine organizuju međukatedarski susreti naizmenično u gradovima u kojima postoje sociološke studentske grupe i to početkom ili krajem školske godine.

Zbog toga je za pozdraviti inicijativu koju je dalo Sociološko društvo Hrvatske u suorganizaciji s Odsjekom za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Centrom za društvena istraživanja u Zagrebu i neka ona bude početak ovakve međukatedarske saradnje sociologa.

Petre Georgievski

THE DEVELOPMENT OF SOCIOLOGY AT THE FACULTY OF PHILOSOPHY IN SKOPJE

(S u m m a r y)

The development of sociology at Kiril and Metodij University in Skopje began at the start of the 1960s with the introduction of instruction at all faculties, universities and advanced schools through the subject »Basic Sciences of Society«, and at the Faculties of Law, Economics and Philosophy (group for philosophy) under the title »Sociology«.

During the 1973—74 academic year, the Faculty Council of the Faculty of Philosophy decided to create a Teaching-Research Study Group for Sociology. After two-year preparations, registration of students in the first generation of sociologists began in the 1975—76 academic year. From four years ago when the work of the Study Group for Sociology began, the number of students enrolled has constantly increased (from 82 students in the 1975—76 academic year to 316 full and part time students in 1978—79). Thus, among other study groups at the Faculty of Philosophy in Skopje, it has reached first place according to number of students. However, at the same time the success of students is unsatisfactory and the attrition rate is very high.

In this report, the curriculum of the Teaching-Study Group for Sociology at the Faculty of Philosophy in Skopje is compared and contrasted with curricula of study groups for sociology at the Faculties of Philosophy in Belgrade and Zagreb. The author arrives at the general conclusion that it is better to organize a single subject course (without specializations) and a uniform profile of graduate sociologists. Furthermore, it is proposed that interdepartmental meetings of students and teachers of existing study groups for sociology in Yugoslavia be convened every second year.

The author also considers problems of the basic tendencies in the development of sociology in the world as well as methodological problems in the crisis of sociology.

Translated by
Donna Parmelee